

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

TRẦN THỊ TUYẾT

**BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA NHÀ DÀI
CỦA NGƯỜI ÊĐÊ TẠI BUÔN SANG, HUYỆN CƯ M'GAR,
TỈNH ĐẮK LẮK**

TÓM TẮT LUẬN VĂN THẠC SĨ CHUYÊN NGÀNH QUẢN LÝ VĂN HÓA

Mã số: 60.31.06.42

Hà Nội, 2017

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ
PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Thị Phương Thảo

Phản biện 1: PGS.TS. Trần Đức Ngôn
Trường Đại học Văn hóa Hà Nội

Phản biện 2: PGS.TS Nguyễn Hữu Thức
Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ tại trường ĐHSP
Nghệ thuật Trung ương

Vào hồi:.....giờ.....ngày.....thángnăm 2017

***Có thể tìm hiểu luận văn tại: Thư viện trường ĐHSP Nghệ thuật Trung
ương***

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Nhà dài một trong những di sản văn hóa của dân tộc Êđê. Thích ứng với hình thái gia đình lớn, dành cho nhiều hộ gia đình cư trú. Nhà dài độc đáo và giàu tính văn hoá từ hình dáng bên ngoài đến bố cục bên trong, được cấu trúc mô phỏng hình dáng con thuyền. Cùng với những đặc điểm đó thì nhà dài cũng là nơi rất thân thiết, gắn bó với nhiều sinh hoạt hằng ngày trong buôn làng. Đó là nơi để già làng dạy dỗ con em trong làng, tiếp khách các buôn làng khác đến thăm, là nơi già làng đêm đêm kể các câu chuyện xưa và truyền lại các tục lệ của ông bà nhằm giáo dục con em. Đặc biệt đây là nơi cả buôn làng tiến hành các nghi lễ, hội hè, vui chơi. cũng là một trong những biểu tượng về di sản văn hóa dân tộc mang tính đặc thù của dân tộc Êđê ở Cao Nguyên tỉnh Đắk Lắk.

Tuy mang trong mình những ý nghĩa và tầm quan trọng nhất định trong bản sắc văn hóa dân tộc Êđê, nhưng đáng tiếc thay khi giờ đây, với sự phát triển mạnh mẽ của xã hội, hình ảnh những ngôi nhà dài đang dần dần trở nên xa lạ ngay với chính dân tộc Êđê, mặc dù trong thời gian qua, công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của di sản nhà dài đã được các cấp và các ngành từ trung ương đến địa phương quan tâm và đạt được những kết quả đáng kể. Tuy nhiên, trong công tác này vẫn còn gặp không ít khó khăn, vướng mắc về cơ chế quản lý, chính sách, bộ máy nhân sự, tài chính. Bên cạnh những khó khăn đó thì việc tuyên truyền, phổ biến chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước tới các cộng đồng chưa được quan tâm nhiều. Việc hưởng ứng tham gia công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài tại địa phương của người dân còn hạn chế

Với sự phát triển về mọi mặt của đời sống xã hội, sự xâm lấn của quá trình đô thị hóa, sự ảnh hưởng của các nền văn hóa khác nhau kéo theo nguy cơ nhà dài truyền thống của người Êđê có khả năng bị mất dần và liệu rằng có ngày nào đó nó sẽ biến mất, liệu rằng rồi trong vài năm tới không còn ai có thể nhìn thấy ngôi nhà dài truyền thống của người Êđê. Nhà dài mất đi thì cũng đồng nghĩa với việc các tín ngưỡng, phong tục tồn tại song song và diễn ra bên trong nhà dài cũng có nguy cơ biến mất. Từ những lý do nêu trên, tôi chọn đề tài: **“Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang, huyện Cư M’gar, tỉnh Đắk Lắk”** để tiến hành nghiên cứu

2. Lịch sử nghiên cứu

Liên quan đến đề tài “Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang, huyện Cư M’gar, tỉnh Đắk Lắk” đã có các sách, bài báo, đề tài khoa học, khóa luận tốt nghiệp và rất nhiều các bài tham luận tại các buổi hội thảo. Năm 2010, Nhà xuất bản Thông tấn đã cho phát

hành cuốn sách song ngữ Việt-Anh *Người Ê đê ở Việt Nam*, Cuốn sách là tập hợp những hình ảnh minh họa đặc sắc có kèm theo lời chú thích về lịch sử tộc người Ê đê cũng như tổ chức đời sống xã hội, sinh hoạt vật chất và văn hóa tinh thần của người Ê đê. Ngoài ra, những tác phẩm như, Tác giả Ngô Văn Doanh, Trương Bi (2012), *Nghi lễ, Lễ hội của người Chăm và Ê đê*, Nxb Văn hóa dân tộc, Hà Nội, Đỗ Hồng Kỳ (2012), *Văn hóa cổ truyền Tây Nguyên trong phát triển bền vững*, Nxb Từ điển bách khoa, Hà Nội, Đỗ Hoài Nam (2002), *Một số vấn đề phát triển kinh tế - xã hội buôn làng các dân tộc Tây Nguyên*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội, Lương Thanh Sơn (2011), *Góp phần bảo tồn văn hóa người Bih Tây Nguyên*, Nxb thời đại, Hà Nội, Linh Nga Niê Kđăm (2012), *Văn hóa Tây Nguyên giàu và đẹp*, Nxb Văn hóa dân tộc, Hà Nội. Những giáo trình trên cung cấp những kiến thức cơ bản về một số vấn đề liên quan đến văn hóa, di sản văn hóa, những phong tục tập quán, tín ngưỡng cũng như đời sống kinh tế- xã hội của người Ê đê tại Tây Nguyên, đồng thời nêu lên những quan điểm về quản lý và khai thác góp phần vào công tác bảo tồn và phát huy những di sản về văn hóa của người dân tộc ít người ở Tây Nguyên

Nhìn chung, tất cả các công trình nói trên mặc dù khá đa dạng nhưng mới chỉ đề cập đến một bộ phận, một khía cạnh của đề tài chứ chưa đi sâu nghiên cứu một cách có hệ thống vào vấn đề này. Tuy nhiên, chúng là những nguồn tư liệu quý giá giúp chúng tôi thực hiện luận văn này.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Đánh giá thực trạng bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa nhà dài của người Ê đê tại buôn Sang, huyện Cư M'gar, tỉnh Đắk Lắk, đề xuất các giải pháp, định hướng nhằm các giá trị văn hóa nhà dài của người Ê đê tại buôn Sang, huyện Cư M'gar, tỉnh Đắk Lắk.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Nghiên cứu cơ sở pháp lý về công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hóa nói chung và tác bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa nhà dài người Ê đê nói riêng.

Khảo sát, phân tích đánh giá thực trạng công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Ê đê tại buôn Sang.

Đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Ê đê tại buôn Sang trong thời gian tới.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu chính của luận văn là công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Ê đê tại buôn Sang, huyện Cư M'gar, tỉnh Đắk Lắk.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Không gian: Luận văn nghiên cứu tại tại buôn Sang, huyện Cư M'gar, tỉnh Đắk Lắk

Thời gian: Đề tài tập trung nghiên cứu công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài tại buôn Sang trong giai đoạn từ 2010 đến 2017. Tuy nhiên để mang tính khách quan và toàn diện hơn luận văn cũng đề cập đến khoảng thời gian trước năm 2010

5. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp phân tích - tổng hợp và hệ thống tài liệu: Trên cơ sở tài liệu thu thập được để tổng hợp, phân tích và rút ra những kết luận trong việc đánh giá thực trạng công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê.

Phương pháp điền dã, khảo sát thực địa: Phân tích tài liệu do tác giả thực hiện thông qua việc đi thực tế trực tiếp tại buôn Sang để điều tra thực trạng công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài và chụp ảnh minh họa.

6. Những đóng góp của luận văn

Góp phần vào công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của dân tộc Êđê tại buôn Sang nói riêng và đồng bào dân tộc Êđê tại tỉnh Đắk Lắk nói chung.

Đề tài còn giúp cho những người có nhu cầu tìm hiểu, khám phá về văn hóa, về phong tục sinh hoạt của người Êđê biết thêm về giá trị văn hóa nhà ở truyền thống của họ.

Luận văn có thể làm tài liệu tham khảo cho công tác nghiên cứu khác về người Êđê và công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của dân tộc Êđê, đồng thời có thể đưa vào tham khảo, giảng dạy một số bộ môn liên quan đến văn hóa học, dân tộc học.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, tài liệu tham khảo và phụ lục, nội dung chính của luận văn được thể hiện qua 3 chương:

Chương 1: *Cơ sở lý luận về bảo tồn, phát huy và khái quát về người Êđê tại buôn Sang huyện Cư M'gar, tỉnh Đắk Lắk*

Chương 2: *Thực trạng bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang huyện Cư M'gar, tỉnh Đắk Lắk*

Chương 3: *Giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang huyện Cư M'gar, tỉnh Đắk Lắk.*

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ BẢO TỒN, PHÁT HUY VÀ KHÁI QUÁT VỀ NGƯỜI ÊĐÊ TẠI BUÔN SANG, HUYỆN CƯ M'GAR, TỈNH ĐẮK LẮK

1.1. Các khái niệm

1.1.1. Bảo tồn

Theo luật Di sản văn hóa Việt Nam định nghĩa: “Bảo vệ di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh di vật, bảo vật, cảnh vật quốc gia là hoạt động phòng ngừa và hạn chế những nguy cơ làm hư hỏng mà không làm thay đổi những yếu tố nguyên gốc vốn có của di tích lịch sử - văn hóa, danh lam, thắng cảnh, di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia”.

1.1.2. Phát huy

Phát huy là tiến hành các biện pháp, cách thức thích hợp để làm tỏa sáng một cách tốt nhất, có hiệu quả nhất những giá trị hàm chứa bên trong các di sản văn hóa nhằm đem lại những lợi ích thiết thực nhất cho từng đối tượng cụ thể.

1.1.3. Quản lý văn hóa

PGS.TS Nguyễn Hữu Thức xác định các nội dung của quản lý nhà nước về văn hóa bao gồm: Định hướng hoạt động văn hóa; Xây dựng hành lang pháp lý cho hoạt động văn hóa; Tổ chức và điều hành các thiết chế, các tổ chức văn hóa hoạt động theo chương trình, kế hoạch quốc gia; Xây dựng đội ngũ cán bộ văn hóa; tổ chức kiểm tra, thanh tra các hoạt động văn hóa

Quản lý văn hoá là việc chủ thể quản lý tiến hành lập kế hoạch, tổ chức thực hiện, điều khiển, vận hành và thanh tra, kiểm tra nhằm mục tiêu thúc đẩy sự phát triển văn hoá, đáp ứng nhu cầu thụ hưởng của con người

1.1.4. Giá trị và giá trị văn hóa

Theo G.S.Ngô Đức Thịnh và nhóm nghiên cứu của ông khi tiến hành nghiên cứu về giá trị văn hóa đã cho rằng: “Giá trị là hệ thống những đánh giá mang tính chủ quan của con người về các hiện tượng tự nhiên, xã hội và tư duy theo hướng những cái đó là cần, là tốt, là hay, là đẹp, hay nói theo cách của các nhà triết học phương tây một thời, đó chính là chân thiện mỹ, giúp khẳng định và nâng cao bản chất con người. Một khi những nhận thức về giá trị ấy được hình thành và định hình thì nó chi phối cách suy nghĩ, niềm tin, hành vi, tình cảm của con người”

Giá trị văn hoá luôn có mặt trong các mục tiêu phát triển kinh tế chính trị xã hội của các quốc gia, dân tộc bởi giá trị văn hóa là bộ mặt của một quốc gia và liên quan đến vận mệnh của mỗi dân tộc, mỗi quốc gia. Còn giá trị văn hoá tức là còn dân tộc, mất các giá trị văn hoá tức là mất đi một dân

tộc. Vì vậy, việc bảo tồn và phát huy các di sản văn hoá của dân tộc là công việc có ý nghĩa trong sự nghiệp xây dựng và phát triển của mỗi dân tộc.

1.2. Cơ sở pháp lý về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa

1.2.1. Văn bản pháp lý của Đảng và Nhà nước

Hiện nay công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa tộc người, đặc biệt là cộng đồng các dân tộc thiểu số được Đảng, Nhà nước quan tâm sâu sắc. Sau cách mạng tháng 8 năm 1945 Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ký và công bố Sắc lệnh số 65/SL về bảo tồn di sản văn hóa dân tộc vào ngày 23/11/1945, Ngày 29/10/1957 Nghị định số 519-Ttg về bảo vệ di tích và danh lam thắng cảnh do Thủ tướng chính phủ ký, Ngày 31/3/1984 Hội đồng Nhà nước công bố pháp lệnh bảo vệ và sử dụng di tích lịch sử và danh lam thắng cảnh, Luật di sản văn hóa được quốc hội khóa X, kỳ họp thứ 9 thông qua vào ngày 14/6/2001 có hiệu lực từ ngày 1/1/ 2002, đây là cơ sở pháp lý cao nhất nhằm bảo vệ và phát huy di sản văn hóa Việt Nam, Ngày 24/7/2001, Bộ trưởng Bộ Văn hóa Thông tin ký quyết định phê duyệt số 1076 /QĐ-BVHTT về: “Quy hoạch tổng thể bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa, danh lam thắng cảnh đến năm 2020”

Sự quan tâm chỉ đạo của Đảng và Nhà nước về công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của di sản được thể hiện qua các văn bản pháp lý, đường lối chính sách về gìn giữ và phát triển văn hóa đây chính là những văn bản quan trọng tạo hành lang pháp lý cho công tác quản lý, bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa của nước ta trong thời kỳ đổi mới và phát triển.

Với những chính sách, đường lối phát triển văn hóa của Đảng và Nhà nước thì chính quyền tỉnh Đắk Lắk cũng đã đưa ra những văn bản, chỉ thị về công tác quản lý, bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phù hợp với hoàn cảnh tình hình của địa phương, tạo tiền đề cho văn hóa dân tộc thiểu số tại đây được bảo tồn và phát huy theo đúng định hướng, mục tiêu phát triển của đất nước

1.2.2. Văn bản của chính quyền tỉnh Đắk Lắk

Căn cứ theo văn bản pháp lý của Đảng và Nhà nước ban hành. Chính quyền tỉnh Đắk Lắk đã ban hành một số thông tư, chỉ thị, hướng dẫn trong công tác bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa trên địa bàn tỉnh như:

Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Đắk Lắk lần thứ XIV đã đề ra mục tiêu “Nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho nhân dân. Phát triển văn hóa thực sự trở thành nền tảng tinh thần của xã hội”; Nghị quyết số 10/NQ-HĐND, ngày 13-7-2007 “Về bảo tồn, phát huy di sản văn hóa Cồng chiêng Đắk Lắk , giai đoạn 2007 - 2010”; Chỉ thị 06/2012/CT-UBND, ngày 28-12-2012 “Về việc bảo tồn, phát huy Di sản văn hóa các dân tộc ở Đắk Lắk trong thời kỳ công nghiệp hóa - hiện đại hóa và hội nhập quốc tế”; Nghị quyết số 63/2012/NQ-HĐND, ngày 06-7-2012 “Về bảo tồn, phát huy di sản - không

gian văn hóa công chiêng tỉnh Đắk Lắk, giai đoạn 2012 - 2015”; Nghị quyết số 05/2016/NQ-HĐND về “bảo tồn, phát huy văn hóa công chiêng giai đoạn 2016-2020”.

Nội dung các định hướng, quan điểm nêu trên khẳng định vai trò của Nhà nước trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị của di sản văn hóa, quan điểm về bảo tồn và phát huy di sản văn hóa có vai trò rất quan trọng vì nó tạo tiền đề cho việc hoạch định các cơ chế, chính sách và ban hành các quyết định liên quan tới các hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa trong tương lai.

1.3. Tổng quan về người Êđê tại buôn Sang

1.3.1. Lịch sử hình thành tộc người Êđê tại buôn Sang

Người Êđê là cư dân có mặt lâu đời ở miền trung Tây Nguyên, dấu vết về nguồn gốc của dân tộc Êđê được phản ánh nhiều qua sử thi, kiến trúc, nghệ thuật tạo hình dân gian. Cho đến nay cộng đồng Êđê vẫn còn là một xã hội tồn tại những truyền thống đậm nét mẫu hệ ở nước ta.

Buôn Sang là một buôn đồng bào dân tộc Êđê thuộc xã Eađing huyện Cư M'gar, tỉnh Đắk Lắk. Xã Eađing là một trong những đơn vị có nhiều dân tộc Êđê sinh sống, nơi đây cũng là cái nôi văn hoá vùng Ê đê (thuộc nhóm Ê đê Adham), những di tích lịch sử văn hóa dân gian, dân tộc Ê đê ở xã Eađing luôn ý thức được việc giữ gìn di sản văn hoá phục hồi các sinh hoạt lễ hội để tạo không gian diễn xướng lễ hội cộng đồng, xã thường xuyên tổ chức các hoạt động giao lưu, hội diễn, nhà khoa học sưu tầm nghiên cứu.

Buôn Sang có 194 hộ với 987 khẩu 80% là người Ê đê Adham với các họ như: Ayun, Niê...hoạt động kinh tế chủ yếu là nương rẫy (trồng cà phê, cao su, lúa nước). 100% người dân trong buôn đều theo đạo Thiên chúa hoặc Tin lành. Năm 2015, buôn đã được công nhận là buôn văn hóa. So với các buôn trong xã đây là buôn có một nền văn hóa truyền thống vô cùng độc đáo, giàu bản sắc, đó là nền văn hóa mẫu hệ, văn hóa nhà dài, văn hóa luật tục, văn hóa rượu cần, văn hóa sử thi, văn hóa ẩm thực ... Trong đó đáng chú ý nhất là di sản văn hóa nhà dài, công trình kiến trúc độc đáo của dân tộc Êđê, là sản phẩm tiêu biểu của chế độ mẫu hệ, nhằm thích ứng với môi trường tự nhiên, tránh thiên tai, thú dữ bảo vệ sự sống của các thành viên trong cộng đồng, đồng thời là nơi sinh hoạt văn hóa của đồng bào. Do đó rất cần được quan tâm của chính quyền để làm tốt công tác bảo tồn các giá trị văn hóa của buôn.

1.3.2. Không gian, bản sắc văn hóa của người Êđê tại buôn Sang

1.3.2.1. Văn hóa vật thể qua kiến trúc nhà dài, điêu khắc chạm trổ nghệ thuật tạo hình và các nghề thủ công

Nhà dài là một kiến trúc độc đáo, sản phẩm tiêu biểu của công xã thị tộc, nhằm thích ứng với môi trường thiên nhiên, tránh thiên tai, thú dữ, bảo

vệ sự sống còn của cộng đồng. Nhà dài cũng là nơi diễn ra các sinh hoạt gắn với văn hóa mẫu hệ: Nghi lễ - lễ hội văn hóa công chiêng phục vụ tín ngưỡng, văn hóa sử thi, dân ca, dân vũ... tạo nên nét đời sống sinh hoạt giàu bản sắc, thể hiện quan niệm sinh tồn, hoài bão, ước mơ của người Êđê.

Nghệ thuật tạo hình của người Êđê rất phong phú và đa dạng được thể hiện đậm nét qua kiến trúc nhà ở, nhà mồ, hoa văn trang trí trên váy áo... Các họa tiết, hoa văn trang trí đều hàm chứa nhiều nội dung, các mô típ gắn liền với đời sống kinh tế, săn bắt, hái lượm. Điềm hình là chạm khắc - một loại hình nghệ thuật độc đáo, một nét đặc sắc trong văn hóa cổ truyền của đồng bào Êđê được làm bằng gỗ, chạm khắc các hình khối, đường nét tinh tế, khỏe khoắn chủ yếu là chạm khắc bằng rìu trên gỗ ở cầu thang, xà nhà đầu tiên, hiên nhà...

Nét đặc trưng trong trang trí điêu khắc và mỹ thuật của người Êđê là không đi vào mô tả chi tiết, không trau chuốt tỉ mỉ, mà nặng về gợi hình, gợi tả. Có thể thấy rõ điều này ở chiếc cầu thang nhà dài, đầu cầu thang tạc mặt trăng lưỡi liềm và hai bầu vú căng tròn tượng trưng cho sức sống uy quyền và vai trò quan trọng của người phụ nữ. Các họa tiết trong kiến trúc của người Êđê đều là những hình ảnh quen thuộc trong đời sống như hình Mặt Trời, hoa lá và các con vật. Các họa tiết hoa văn trên cột nhà mồ, áo khô, váy, đồ trang sức của người Êđê là sự phản ánh tâm thức văn hóa phức hợp mẫu hệ-rừng-biển của họ nên thường mang tính biểu tượng cao, đơn giản, khỏe khoắn và gần gũi.

1.3.2.2. Văn hóa phi vật thể của người Êđê là sự kết hợp của văn hóa mẫu hệ của người Chăm-pa với tâm thức văn hóa núi rừng cây-bén nước

Văn hóa mẫu hệ là nét đặc trưng dễ nhận diện nhất của người Êđê. Trong gia đình lớn mẫu quyền cổ truyền, gồm nhiều gia đình nhỏ mẫu quyền cùng cư trú trong một ngôi nhà dài. Trong gia đình lớn mẫu quyền ấy, bà chủ lớn điều hành mọi hoạt động. Quyền thừa kế tài sản thuộc về các con gái, hôn nhân cư trú bên nhà gái, con cái sinh ra đều mang họ mẹ. Người đàn ông trong gia đình là lực lượng lao động chính và thay mặt vợ làm nhiệm vụ đối ngoại. Người Êđê liên kết dòng họ theo mẫu hệ, quan hệ huyết thống dòng họ chi phối mạnh mẽ đến đời sống của mỗi gia đình trong buôn, mẫu hệ Êđê khẳng định con cháu đều phải theo họ mẹ

Tín ngưỡng dân gian người Êđê có tín ngưỡng đa thần, không thờ vật tổ như các dân tộc khác, nên trong lễ hội dân gian họ chỉ quan tâm đến phần lễ (nghi thức lễ cúng thần linh) là chính. Các nghi lễ này thường kèm theo vật hiến tế thần linh như trâu, bò, heo, gà, rượu cần và diễn tấu công chiêng để gọi Yàng, với sự tham gia đông đủ của già, trẻ, gái, trai trong cộng đồng, tạo cho nghi lễ vừa trang nghiêm vừa rộn ràng sôi nổi như ngày hội.

Nghi lễ-lễ hội của người Êđê thường gắn bó mật thiết với đời sống cộng đồng và cuộc sống canh tác nương rẫy, gắn với tín ngưỡng tâm linh đa thần của cộng đồng. Từ cuộc sống sinh động ấy đã hình thành nên hai hệ thống nghi lễ-lễ hội chính: Nghi lễ-lễ hội vòng đời người và nghi lễ-lễ hội vòng cây lúa (nghi lễ nông nghiệp).

Nghệ thuật diễn xướng, đồng bào Êđê rất yêu ca hát và tấu nhạc. Ngoài những điệu múa, những làn điệu dân ca tình tứ Arei, K'ut, người Êđê còn có những làn điệu dân ca Mmuiñ. Đó là những bài ca giao duyên, những lời ca nói lên lòng yêu quê hương, xứ sở, khát vọng tự do và những bài ca cách mạng, ca ngợi anh bộ đội, ca ngợi Đảng, Bác Hồ kính yêu

1.3.3. Tổ chức xã hội và hoạt động kinh tế của người Êđê tại buôn Sang

1.3.3.1. Tổ chức xã hội

Tổ chức xã hội cao nhất và không gian sinh hoạt truyền thống của người Êđê là buôn. Đây là hình thức tổ chức cao nhất của xã hội Êđê cổ truyền, đôi khi vì mục đích hoặc quyền lợi nào đó giữa các làng cũng sẽ có các liên minh, nhưng chỉ là tạm thời. Buôn làng truyền thống của người Êđê được hình thành từ lâu đời như một cấu trúc bền vững với tinh thần cộng đồng cao. Buôn làng thường dựng ở những nơi bằng phẳng, rộng rãi, đất đai màu mỡ, gần sông suối và khu rừng nguyên sinh. Mỗi buôn có khoảng 400 - 500 nhân khẩu, bao gồm các thành viên trong dòng họ hoặc vài dòng họ hợp thành. Buôn thường mang tên người có công lập buôn, hoặc chủ bến nước

Các buôn làng Êđê sống thân thiện, hoà hợp với nhau, mỗi buôn đều có ranh giới riêng, được xác định bởi luật bất thành văn nhưng đều được các buôn hết sức tôn trọng. Cộng đồng buôn ràng buộc mọi mối quan hệ thông qua luật tục truyền miệng bằng văn vần được vận hành theo nguyên tắc tự quản, Đứng đầu buôn là Pô pin ea (chủ bến nước) hoặc Pô êlăn (chủ đất) rồi đến Pô Bhat kđi-người trực tiếp xử các vụ vi phạm luật tục và cuối cùng là Pô riêu yang (thầy cúng). Các chức sắc này đều do một gia đình hoặc một dòng họ trong buôn nắm giữ, theo phong tục mẫu hệ “mẹ truyền con nối” theo dòng nữ.

Một buôn truyền thống của người Êđê phải có đủ các yếu tố: khu đất rộng và phẳng, bến nước, khu đất làm rẫy, khu đất nhà mồ (nghĩa địa), khu rừng sinh thái (là nơi nuôi sống cộng đồng), thậm chí cả rừng chăn thả-tát cả các yếu tố này tạo thành không gian buôn làng. Cùng với đó là hệ thống các phong tục tập quán, nghi lễ-lễ hội, truyền thống cộng đồng của người Êđê, gọi chung là không gian văn hóa

1.3.3.2. Hoạt động kinh tế của người Êđê

Hoạt động kinh tế chủ đạo của người Êđê là trong lĩnh vực nông nghiệp gắn với khai thác rừng và nuôi trồng tự nhiên. Hoạt động kinh tế trong lĩnh vực nông nghiệp được tổ chức trên ba không gian:

Không gian rừng và sông suối (khai thác tự nhiên như: săn bắt voi rừng, săn bắt hươu nai, đánh bắt cá..., hái lượm lâm sản: khai thác gỗ, chuối, thơm, rau rừng, hương liệu rừng v.v...)

Không gian đất canh tác (trồng cây lương thực chính và phụ theo lối chọc tria, chen canh trồng cây rau màu), đất hươu canh chăn nuôi gia súc lớn (trâu, bò, ngựa, voi nhà v.v...)

Không gian đất ở chăn nuôi gia cầm (gà), gia súc nhỏ (heo, chó, mèo...)

Các nghề thủ công truyền thống phổ biến nhất của người Êđê là nghề trồng bông, dệt vải, dệt váy, áo, khố, khăn, mền bằng khung dệt.

Tiểu kết 1

Trong bối cảnh hiện đại công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa tộc người là mục tiêu quan trọng của mỗi quốc gia, dân tộc, tộc người gắn với sự nghiệp chung về phát triển kinh tế, văn hóa xã hội. Có nhiều quan niệm khác nhau về bảo tồn: Bảo tồn nguyên gốc, bảo tồn kế thừa và bảo tồn phát triển. Hiện nay bảo tồn phát triển đang nhận được sự đồng thuận hơn cả về mọi mặt của các nhà nghiên cứu, nhà quản lý.

Trong cộng đồng các dân tộc Việt nam, người Êđê được coi là cư dân bản địa tại Tây Nguyên với nhiều nét văn hoá truyền thống đặc trưng. Dấu vết về nguồn gốc của dân tộc Êđê được phản ánh nhiều qua các bộ sử thi, những công trình kiến trúc, nghệ thuật tạo hình, văn hoá dân gian. Là phức hợp của ba thành tố: Tâm thức biển-tâm thức núi rừng cao nguyên - mẫu hệ, nền văn hóa Êđê chứa đựng bản sắc đặc thù và có sức sống mạnh mẽ.

Nhà dài của người Êđê Tây Nguyên là một công trình kiến trúc độc đáo. Từ bao đời nay, ngôi nhà này đã đi vào truyền thuyết, sử thi, cuộc sống của đồng bào. Đây là nơi sinh sống của nhiều thế hệ trong một đại gia đình. Nhà dài truyền thống của dân tộc Êđê không chỉ chứa cái đẹp, chứa các giá trị. Nó là thước đo mức độ nhân bản của xã hội và con người Êđê, nhà dài với những giá trị, sắc thái mang đậm ý nghĩa nhân văn của văn hóa truyền thống đã là niềm tự hào của dân tộc Êđê.

Chương 2

THỰC TRẠNG BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY CÁC GIÁ TRỊ VĂN HÓA NHÀ DÀI CỦA NGƯỜI ÊĐÊ BUỒN SANG, HUYỆN CƯ M'GAR, TỈNH ĐẮK LẮK

2.1. Những giá trị của nhà dài dân tộc Êđê

2.1.1. Giá trị văn hóa

Nhà dài của người Êđê là một kho tàng văn hoá dân gian từ đó đã mang lại cho người Êđê những sáng tạo văn học nghệ thuật, các loại hình dân ca, hình thức hát và nội dung khác nhau, mỗi bài ca như một trang sử sinh động ghi lại những bước thăng trầm của cuộc sống ca dao, tục ngữ, thành ngữ, nói vần, truyện cổ tích đề cập đến từng khía cạnh cuộc sống con người qua từng giai đoạn lịch sử, các loại nhạc cụ rất phong phú đa dạng được chế tác từ tre, nứa, gỗ, dây rừng, võ bầu như: Chiêng kram, đinh tut, đinh năm... đến đồng, chì, gang, sắt, và các loại hợp kim...

Nhà dài không chỉ là biểu tượng vật chất của thể chế đại gia đình mẫu hệ mà còn là nơi gìn giữ những giá trị văn hóa tinh thần của người Êđê họ mang trong mình những bản sắc văn hoá riêng biệt, có những sự khác biệt trong đời sống sinh hoạt tinh thần cũng như vật chất như thờ cúng, tang ma, cưới xin, lễ hội và trang phục.

Nhà dài cũng là nơi diễn ra toàn bộ sinh hoạt cộng đồng, sinh hoạt tôn giáo, tín ngưỡng, tiếp khách, là nơi thể hiện các lễ hội tâm linh cộng đồng và là nơi các thế hệ nghệ nhân già truyền đạt lại cho thế hệ trẻ những giá trị văn hóa truyền thống Văn hóa nhà dài là những giá trị tương đối ổn định thể hiện dưới những khuôn mẫu xã hội được tích lũy và tái tạo trong cộng đồng người qua không gian và thời gian và được cố định hóa dưới dạng ngôn ngữ, phong tục, tập quán, nghi lễ.

2.1.2. Giá trị lịch sử

Quá trình giao lưu văn hoá, tiếp nhận nền văn hoá Đông nam á, văn hoá Chăm pa đã chi phối về mặt đời sống chính trị kinh tế - xã hội dân tộc Êđê, đã tạo ra khả năng khai thác nhiều tiềm năng to lớn của các tài nguyên tự nhiên, những phong tục tập quán mang tính truyền thống và đã tiếp thu được thêm những giá trị về lịch sử, kiến trúc của văn hoá đông sơn, biểu trưng văn hoá nông nghiệp, văn hoá lúa nước, được hòa mình vào thiên nhiên trong lành với vẻ đẹp của di tích lịch sử và gắn với nó là lễ hội truyền thống của khu vực và người Êđê còn thể hiện ở nhiều lĩnh vực có tiếp thu nhuần nhuyễn giữa văn hoá Chăm pa mang biểu trưng văn hoá nương rẫy.

Trên cơ sở việc tiếp thu các giá trị lịch sử văn hóa, kiến trúc, cộng đồng của các nền văn hóa khác mà dân tộc Êđê đã tạo ra cho mình kiến trúc nghệ thuật tiêu biểu phù hợp với nếp sống, phong tục tập quán, tín ngưỡng

tôn giáo, đó là những sản phẩm tinh thần có giá trị về lịch sử, văn hoá, khoa học được lưu truyền bằng miệng, truyền nghề, trình diễn và các hình thức lưu giữ khác, bao gồm tiếng nói, chữ viết, tác phẩm văn học nghệ thuật khoa học, ngữ văn truyền miệng, diễn xướng dân gian, lối sống, nếp sống, lễ hội, bí quyết về nghề thủ công truyền thống, tri thức về y dược học cổ truyền, về văn hoá nghệ thuật, về trang phục truyền thống

Kiến trúc nhà dài là những dấu vết buôn làng, của núi rừng, sông suối, qua quá trình phát triển trên bước di dời kiếm sống từ núi rừng xuống biển đã đánh dấu cơ bản của xã hội Êđê

2.1.3. Giá trị giáo dục văn hóa truyền thống

Nhà dài nơi diễn ra toàn bộ sinh hoạt cộng đồng của dân tộc Êđê, cũng là trụ sở của bộ máy quản trị buôn làng, nơi sinh hoạt tôn giáo, tín ngưỡng, tiếp khách là nơi thể hiện các lễ hội tâm linh cộng đồng và là nơi các thế hệ nghệ nhân già truyền đạt lại cho thế hệ trẻ những giá trị văn hóa truyền thống, nơi lưu giữ các hiện vật truyền thống.

Nhà dài biểu tượng thiêng liêng của tổ tiên dòng họ đối với dân tộc Êđê, qua bao nhiêu năm lịch sử thăng trầm trong cuộc sống sinh hoạt của cộng đồng, nhà dài là một nét văn hoá gắn với sự xum họp, là văn hoá gắn kết trong đời sống, là nơi để giáo dục các thế hệ sau bày tỏ lòng thành kính biết ơn tổ tiên ông bà qua các nghi lễ, lễ hội và lòng hiếu nghĩa với ông bà cha mẹ, dù sống ở đâu thì mỗi dịp sinh hoạt nghi lễ gia đình dòng họ đều quay về hội tụ với nhau trong không gian nhà dài để bày tỏ lòng hành hương về dòng họ, về cội nguồn.

2.1.4. Giá trị thẩm mỹ

Nghệ thuật tạo hình của người Êđê khá độc đáo, thể hiện qua các điêu khắc gỗ, nghệ thuật trang trí và hoa văn, các loại hình kiến trúc dân gian

Nhà dài là hiện tượng có tính đột khởi về kỹ thuật khai thác, chế tác và xây dựng một công trình với nguyên liệu trong thiên nhiên, người Êđê đã sáng tạo bằng trí tưởng tượng hướng về tâm linh, về kỹ thuật xây dựng khác biệt, độc đáo bằng công cụ thô sơ, chỉ dùng sức người là chính, bằng tài nghệ về nghệ thuật tạo hình tín ngưỡng của dân tộc

2.2. Công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang

2.2.1. Công tác bảo tồn của chính quyền địa phương

2.2.1.1. Triển khai, thực hiện các văn bản pháp lý về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài

Từ năm 2002 đến nay, Phòng Văn hóa Thông tin huyện Cư M'gar đã đẩy mạnh đầu tư xây dựng Nhà văn hóa cộng đồng theo kiến trúc nhà dài với mục đích tạo dựng không gian sinh hoạt văn hóa tinh thần cho cộng

đồng, đây cũng chính là nơi để bà con quán triệt, tiếp thu các chỉ thị, nghị quyết của Trung ương và của cấp ủy, chính quyền địa phương

Từ năm 1980, trong nghị quyết của Đảng bộ tỉnh Đắk Lắk về định canh, định cư đã coi phát triển kinh tế vườn là một trong năm mục tiêu của cuộc vận động phát triển của tỉnh từ năm 1983-1985, đó là: “Gắn với sản xuất mà xây dựng cải tạo khu dân cư theo phương hướng mới là có nhà và vườn riêng cho từng hộ” Trong giai đoạn này, các buôn đồng bào dân tộc Êđê đã tách các hộ gia đình từ ngôi nhà dài ra ở riêng cho từng hộ gia đình cặp vợ chồng, có vườn, có sân, chuồng nuôi nhốt gia súc.... Tuy nhiên, đây cũng là thời điểm những căn nhà dài bị xâm hại, đồng bào được tách hộ, được Nhà nước hỗ trợ vốn làm nhà và đa phần đồng bào xây dựng nhà cấp bốn theo kiểu của người Kinh.

Công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang còn gặp phải một số khó khăn như chính sách về bảo tồn và phát huy văn hoá dân tộc, triển khai từ Trung ương đến cơ sở, có xây dựng chương trình, có kế hoạch triển khai nhưng vẫn chung chung, thiếu biện pháp, chính sách cụ thể, thiếu phân công cụ thể. Giao trách nhiệm chính là ngành văn hoá nhưng kinh phí thì không có

Các chính sách về bảo tồn và phát huy nhà dài truyền thống còn thiếu, nhà dài vẫn không được đưa vào danh sách các đồ cổ. Sự chỉ đạo của Bộ Văn hoá Thể thao và Du lịch về bảo tồn và phát huy các lễ hội sinh hoạt văn hoá dân gian đối với các địa phương còn chung chung

2.2.1.2. Công tác nghiên cứu sưu tầm

Sau khi được thành lập vào năm 1984, Đảng, nhà nước và chính quyền huyện Cư M'gar hết sức quan tâm đến đời sống của đồng bào dân tộc Êđê tại buôn Sang, những chính sách vừa phát triển kinh tế - xã hội vừa bảo tồn những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Êđê được ban hành. Vấn đề bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa tích cực trong văn hóa truyền thống của người Êđê phù hợp với xu hướng phát triển văn hóa thời đại mới được quan tâm và đặt lên hàng đầu, Phòng Văn hoá Thông tin huyện Cư M'gar kết hợp với ban ngành, đoàn thể tại buôn Sang đã tiến hành rà soát, kiểm kê lại những ngôi nhà dài còn nguyên hiện trạng truyền thống, những ngôi nhà đã xuống cấp cần tu bổ, tính đến năm 2015 toàn buôn Sang còn giữ lại được 14 nhà dài truyền thống, trong tổng số 14 ngôi nhà dài tại buôn Sang được khảo sát thống kê thì số nhà giữ được nguyên các giá trị văn hóa nhà truyền thống là 4 nhà chiếm 33,3%, (tức là nhà có bếp lửa truyền thống, có ghế k'pan, có cầu thang truyền thống, có chiêng cổ, có ché cổ, còn giữ được khung dệt, với độ dài từ 15-20m) Kết quả này đang khiến cho những người có trách nhiệm lo ngại khi nhiều nét đặc trưng

văn hóa vật thể của cộng đồng người Êđê đã không còn được người dân quan tâm lưu giữ.

2.2.1.3. Công tác tuyên truyền quảng bá

Trong những năm qua, Phòng Văn hóa Thông tin huyện Cư M'gar thường xuyên tổ chức tuyên truyền, khuyến khích đồng bào Êđê giữ lại nhà dài truyền thống, tạo điều kiện hỗ trợ về kinh phí để một số buôn trên địa bàn tu sửa lại nhà dài hoặc là xây mô hình nhà dài truyền thống nhằm thuận lợi cho không gian diễn tấu cồng chiêng, buộc rượu cần, để ghé K'pan trong nhà, Ngoài ra, còn sử dụng nhiều hình thức khác như: in sách, tờ gấp, tờ rơi, tuyên truyền qua các phương tiện thông tin đại chúng.

Hoạt động nghiên cứu, tuyên truyền phát huy giá trị văn hóa nhà dài người Êđê tại địa phương còn chưa sâu rộng, chưa thường xuyên, nội dung và đối tượng được tuyên truyền chưa phong phú. Trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa, đôi khi còn thiên về hình thức tuyên truyền mà bỏ quên chất lượng hiệu quả. Do vậy, nâng cao chất lượng công tác nghiên cứu, tuyên truyền, phát huy các giá trị văn hóa của nhà dài người Êđê nói chung và các di sản văn hóa dân tộc trên địa bàn nói chung nhằm góp phần lan tỏa các giá trị kiến trúc, giá trị văn hóa lịch sử độc đáo của mỗi giá trị văn hóa là nhiệm vụ trọng tâm trong công tác bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa

2.2.2. Phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang

Phối hợp với các nhà nghiên cứu văn hóa dân gian Êđê tiến hành sưu tầm, bảo tồn di sản văn hoá gồm nhiều lĩnh vực khác nhau đã in thành sách và lưu hành rộng rãi ở địa phương như: Núi hoa, Chư sang sing, Văn hoá dân gian Êđê

Đội ngũ trí thức, cán bộ văn hóa người Êđê đang được chú trọng phát triển và đầu tư nâng cao chất lượng chuyên môn

Phong trào xây dựng nếp sống văn minh, gia đình văn hoá, phong trào xây dựng buôn văn hoá, nhà dài văn hoá, bản sắc, giá trị văn hoá của đồng bào dân tộc Êđê được quan tâm giữ gìn, phong trào xây dựng buôn, thôn văn hoá phát triển rộng khắp, hiện nay đã có 90% các buôn trên địa bàn huyện đã có nhà văn hoá cộng đồng.

Tuy nhiên xu hướng chung, phổ biến hiện tại cả trong chính sách quản lý cũng như nhận thức chung của cán bộ, lãnh đạo vẫn là tình trạng xem thường giá trị to lớn của văn hoá nhà dài của đồng bào dân tộc Êđê. Hơn nữa, chính quyền địa phương cũng chưa có chủ trương, chính sách đầu tư khai thác và quản lý thích đáng, các chính sách được đưa ra lại không phù hợp với thực tiễn, cụ thể như việc đầu tư ngân sách để xây dựng nhà sinh hoạt cộng đồng, đây là một chính sách hay để tác động, tuyên truyền, giáo dục đồng thời cho đồng bào thấy được sự quan tâm của Đảng, Nhà nước

đôi với công tác bảo tồn văn hóa dân tộc thiểu số, tuy nhiên cách thực hiện thì quá hời hợt, thiếu sự quan tâm, không tìm hiểu phong tục, luật tục, tín ngưỡng của đồng bào dẫn đến nhà sinh hoạt cộng đồng được xây dựng không phù hợp với kiến trúc, tín ngưỡng của đồng bào dẫn đến lãng phí, hoạt động không hiệu quả, sai mục đích, không thu hút được đồng bào đến đây tham gia sinh hoạt. Bên cạnh đó chính quyền địa phương cũng chưa có sự quan tâm đúng mức trong công tác chỉ đạo, tuyên truyền để đồng bào hiểu được giá trị văn hóa của nhà dài dẫn đến sự mất mát, huỷ hoại ngày càng một gia tăng, và đây chính là một nguy cơ thật sự đối với giá trị văn hoá nhà dài của đồng bào dân tộc Êđê.

2.2.3. Vai trò của cộng đồng trong hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị nhà dài của người Êđê tại buôn Sang

Văn hóa được hình thành từ chính cộng đồng và phục vụ cộng đồng. vì vậy cộng đồng là chủ thể quan trọng để bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa nhà dài của dân tộc Êđê, Hiện nay sự phát triển của các lĩnh vực kinh tế, công nghệ, khoa học, chất lượng đời sống của người dân được tăng lên, vì vậy nhu cầu hưởng thụ văn hóa tinh thần của con người càng được nâng cao. Cùng với sự phát triển xã hội về nhiều mặt nhất là kinh tế vừa thể hiện được những mặt ưu điểm nhưng cũng có nhiều tác động tiêu cực không nhỏ đến các hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của nhà dài.

Thời gian gần đây, một điều đáng mừng là sự thay đổi trong nhận thức của chính người Êđê tại buôn Sang đó là sau một thời kỳ chạy theo xu hướng "đô thị hóa", không ít đồng bào đã quay trở lại với không gian nhà dài truyền thống của dân tộc mình. Trong quá trình điền dã tại buôn Sang tác giả nhận thấy buôn làng nay có thêm một số nếp nhà dài mới được dựng lên đúng phong cách truyền thống, có diện tích lớn, được kết cấu hoàn toàn bằng nguyên liệu tre nứa, mái lợp tranh

Vai trò của cộng đồng trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang là rất quan trọng, đặc biệt là trong nhận thức. Khi cộng đồng nhận thức đúng về giá trị văn hóa của nhà dài mới có hành động bảo tồn và phát huy được giá trị văn hóa của nó. Mặt khác nếu nhận thức của cộng đồng chưa đúng sẽ dẫn đến sự thờ ơ, không quan tâm đến giá trị văn hóa của nhà dài, Vì vậy để nâng cao vai trò và huy động được sự tham gia của cộng đồng trong hoạt động bảo tồn giá trị văn hóa của nhà dài, cần tuyên truyền, định hướng giúp cho người dân nhận thức đúng vai trò, giá trị giá trị văn hóa của nhà dài, để từ đó cộng đồng có sự quan tâm, đầu tư hợp lý.

2.3. Đánh giá công tác bảo tồn và phát huy giá trị nhà dài của người Êđê tại buôn Sang.

2.3.1. Những ưu điểm

Chính quyền địa phương đã chú trọng xây dựng phong trào xây dựng đời sống văn hóa mới, xóa bỏ nền văn hóa nô dịch, đời sống hưởng thụ của tư sản phương tây, Công tác giữ gìn và phát huy bản sắc văn hoá truyền thống vật thể, phi vật thể của đồng bào các dân tộc tại buôn Sang cũng được quan tâm

Công tác đào tạo, nâng cao trình độ chuyên môn, các lớp tập huấn nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ trong lĩnh vực văn hóa, nhất là ở cấp cơ sở để nâng cao nhận thức, nghiệp vụ về bảo tồn văn hóa dân gian được chú trọng

Đời sống kinh tế phát triển, nhận thức về bảo tồn các giá trị văn hóa của đồng bào được nâng lên, hiện nay nhận thức của đồng bào tại buôn Sang đã có nhiều tiến bộ, đồng bào luôn gìn giữ những ngôi nhà dài của mình, đồng bào nhận thức được việc luôn gìn giữ, bảo vệ nhà dài, trai, gái trong buôn ai không nghe thì chịu phạt theo luật tục của buôn. Không chỉ nhà dài, công chiêng... mới được đồng bào gìn giữ, phát huy, mà nghề thủ công như dệt thổ cẩm, nấu rượu cần, các vật dụng thiêng liêng như công, chiêng, ghé Kpan, ché, đồng bào tại buôn Sang vẫn lưu giữ các ngôi nhà dài truyền thống để truyền lại cho con cháu sau này

Bên cạnh già làng, đồng bào dân tộc thì đội ngũ trí thức người Êđê tại buôn Sang đã tiến hành các công tác sưu tầm, nghiên cứu văn hóa truyền thống của dân tộc mình, có nhiều công trình nghiên cứu còn được in thành sách và phổ biến rộng rãi trong nước. Tất cả những hoạt động trên đều nhằm nâng cao chất lượng công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang đồng thời góp phần tuyên truyền, quảng bá hình ảnh ngôi nhà dài, nâng cao nhận thức của các tầng lớp nhân dân tham gia góp phần giáo dục cho thế hệ trẻ biết trân trọng bản sắc văn hóa dân tộc đồng thời gắn kết cộng đồng ngày càng phát triển mạnh và bền vững.

2.3.2. Hạn chế

Đối với cơ quan quản lý nhà nước: Từ ngày giải phóng đến nay, mặc dù Đảng và Nhà nước ta có những đường lối, chính sách về giữ gìn và bảo tồn văn hoá dân tộc, triển khai từ Trung ương đến cơ sở, có xây dựng chương trình, có kế hoạch triển khai nhưng vẫn chung chung, thiếu biện pháp cụ thể, thiếu phân công cụ thể. Giao trách nhiệm chính là ngành văn hoá nhưng kinh phí thì không có

Công tác kiểm tra, kiểm kê quản lý và chính sách về bảo tồn lưu giữ nhà dài truyền thống từ Trung ương đến cơ sở từ trước tới nay chưa được đặt ra một cách cụ thể. Chúng ta chỉ coi trọng quản lý các hoạt động văn hoá mà bỏ quên công tác quản lý các di sản văn hoá của đồng bào. Cán bộ làm công tác văn hoá quá ít, chỉ riêng cán bộ làm công tác lĩnh vực văn hoá

truyền thống không có chuyên môn, sự kết hợp của các ban ngành khác tại địa phương chưa cụ thể vẫn còn chung chung trách nhiệm chưa cao

Về chính sách quản lý: Chính quyền địa phương chưa có biện pháp, chính sách quản lý hiệu quả để khai thác, bảo quản, bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá nhà dài truyền thống tại buôn Sang, thậm chí nếu có một số chính sách hay hình thức hoạt động văn hoá khác được thực hiện thì đó cũng chỉ là một sự áp đặt đối với đồng bào dân tộc Êđê. Trong khi đó, các giá trị văn hoá liên quan đến nhà dài truyền thống như sử thi, cây nêu, chiêng, ché rượu cần... bị mai một và có nguy cơ bị mất do nghệ nhân già khuyết dần.

Về nhận thức cộng đồng: Do đời sống của đồng bào Êđê tại buôn Sang còn quá thấp kém, khó khăn nên họ không có khái niệm hoặc không quan tâm đến việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản nhà dài, một công trình kiến trúc văn hóa đặc trưng của dân tộc mình, họ chỉ lo toan cho cuộc sống hàng ngày. Với cuộc sống khó khăn và lạc hậu như thế, đồng bào chỉ coi văn hoá nhà dài như một giá trị tinh thần thuần túy, là nơi để sinh sống mà chưa phát huy được những nhân tố tích cực của các giá trị văn hoá nhà dài

Tiểu kết 2

Trong chương 2 của luận văn, tác giả đã trình bày về về các giá trị văn hóa của nhà dài qua đó tiến hành nghiên cứu công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của nhà dài người Êđê tại buôn Sang của chính quyền địa phương cũng như vai trò của cộng đồng người dân tộc Êđê trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị nhà dài, qua đó đánh giá được thành tựu đã đạt được trong công tác quản lý như nhận được sự quan tâm của Đảng, Nhà nước và chính quyền địa phương trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của nhà dài của người Êđê tại buôn Sang, đồng bào cũng đang ngày càng nhận thức được vai trò quan trọng của các giá trị văn hóa nhà dài từ đó họ đã tự giác hơn trong việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của nhà dài.

Tuy nhiên bên cạnh những thành tựu đó thì vẫn còn các hạn chế bất cập khó khăn chưa được giải quyết như hạn chế về cơ chế chính sách quản lý, đội ngũ cán bộ văn hóa thiếu hiểu biết về văn hóa bản địa dẫn đến những sai sót trong quá trình triển khai. Công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang gặp nhiều khó khăn do trình độ dân trí thấp, lạc hậu, nhận thức về giá trị di sản văn hóa của đồng bào đặc biệt là tầng lớp thanh thiếu niên còn yếu.

Chương 3
GIẢI PHÁP BẢO TỒN, PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA NHÀ DÀI
CỦA NGƯỜI ÊĐÊ BUÔN SANG HUYỆN CƯ M'GAR,
TỈNH ĐẮK LẮK

3.1. Định hướng bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang

Thực hiện tốt Luật di sản văn hóa và các văn bản hướng dẫn thi hành, bảo đảm cho công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa ngày một tốt hơn, hiệu quả hơn, phù hợp với điều kiện lịch sử cụ thể ở từng giai đoạn phát triển của địa phương, Đảng và chính quyền cần có nhiều chính sách để hoàn thiện hệ thống chính sách quản lý và tăng cường hiệu lực của hệ thống các văn bản, quy phạm pháp luật trong lĩnh vực này. Bên cạnh đó cần ban hành các quy định, quy chế chính sách bảo tồn phù hợp với tình hình thực tế ở địa phương.

Gắn công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài với toàn bộ các hoạt động trong đời sống của người dân, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, tăng cường giao lưu văn hóa trong quá trình hội nhập quốc tế. Trong quá trình bảo tồn và phát huy cần làm nổi bật được những giá trị văn hóa cốt lõi của nhà dài như: Giá trị lịch sử, giá trị văn hóa, giá trị giáo dục truyền thống, giá trị thẩm mỹ.

Công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài cần phải hướng tới mục tiêu giáo dục cộng đồng người Êđê truyền thống hướng về nguồn cội thông qua sinh hoạt tín ngưỡng, văn hóa nghệ thuật trong các lễ hội, truyền thống yêu nước, niềm tự hào dân tộc.

Đối với công tác bảo tồn giá trị di sản văn hóa nhà dài của người Êđê, chúng ta không nên chỉ dừng lại ở việc bảo tồn, gìn giữ mà coi việc phát huy các giá trị văn hóa trong nhận thức của đồng bào và trong giáo dục thế hệ trẻ về vai trò, giá trị văn hóa của nhà dài mới là công việc quan trọng. Việc bảo tồn văn hóa nhà dài không thể chỉ đóng khung trong phạm vi bảo tàng, những giá trị văn hóa đó sẽ chết nếu nó không được làm sống lại trong đời sống cộng đồng.

Trong thời gian tới, công tác bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê vẫn phải đảm bảo nguyên tắc bảo tồn giá trị nguyên gốc, tu bổ, tôn tạo phần đã bị hư hỏng.

3.2. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang

3.2.1 Giải pháp nâng cao chất lượng quản lý của chính quyền địa phương

Tổ chức các cuộc thi, sưu tầm, nghiên cứu về văn hóa dân tộc; tổ chức đào tạo cán bộ nghiên cứu là người dân tộc tại chỗ; tổ chức giao lưu với các tỉnh, khu vực và quốc tế... Đây mạnh công tác nghiên cứu di sản văn hóa phi vật thể, sưu tầm có hệ thống, tránh trùng lặp, lãng phí

Nâng cao hiệu quả lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện nhiệm vụ bảo tồn giá trị văn hóa nhà dài tại buôn Sang gắn với việc phát triển kinh tế, chính trị, xã hội vùng dân tộc Êđê.

Giải quyết đồng bộ vấn đề tín ngưỡng, tôn giáo trong công tác dân tộc và mặt trận văn hóa, Nhà nước cần quan tâm tăng mức đầu tư kinh phí cho việc bảo tồn trùng tu và phục dựng những ngôi nhà dài truyền thống tại buôn Sang. Đây mạnh công tác sưu tầm, tiếp tục tiến hành phục hồi và giữ gìn các sinh hoạt văn hóa, các nghi lễ văn hóa, các vật dụng văn hóa tồn tại bên trong không gian nhà dài, song song với việc xây dựng chiến lược dài hạn cho việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của nhà dài.

Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát, đánh giá. Hằng năm tổ chức thanh tra, kiểm tra, giám sát, đánh giá hiệu quả triển khai các nội dung, định kỳ tổ chức sơ kết, tổng kết nhằm đánh giá rút ra bài học kinh nghiệm và điều chỉnh các nội dung triển khai phù hợp với điều kiện thực tế của buôn Sang

Thực hiện mở các lớp tập huấn nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ trong lĩnh vực văn hóa, nhất là ở cấp cơ sở để nâng cao nhận thức, nghiệp vụ về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của đồng bào dân tộc Êđê.

3.2.2. Giải pháp về cơ chế chính sách

Cần phải tiến hành một cuộc tổng kiểm kê, kiểm tra, quản lý và có những chính sách về bảo tồn lưu giữ nhà dài truyền thống từ trung ương đến cơ sở. Qua đó, đánh giá những giá trị văn hóa nhà dài đang tồn tại để làm cơ sở để xác định giá trị nào cần được ưu tiên bảo vệ hàng đầu.

Cần đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục ý thức cho đồng bào dân tộc Êđê tại buôn Sang về việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của họ. Việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài là trách nhiệm của các tổ chức, các cơ quan chức năng, chính quyền, song sẽ không thành công nếu việc làm đó không được đồng bào ủng hộ.

Tăng cường tuyên truyền phổ biến pháp luật, nâng cao ý thức tôn trọng bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê trong mọi tầng lớp nhân dân, đặc biệt đối với thế hệ trẻ người dân tộc Êđê là hoạt động có ý nghĩa quyết định đến tương lai lâu dài của di sản văn hóa này

Thường xuyên chú trọng phối hợp với các cơ quan thông tấn, báo chí, tổ chức các sự kiện văn hóa, du lịch, hội nghị, hội thảo trong và ngoài tỉnh. Đa dạng hóa các hình thức tuyên truyền, giới thiệu về các giá trị văn hóa nhà dài có ý nghĩa rất quan trọng trong việc bảo tồn và phát huy giá trị di

sản này, Trong thời gian tới cần lựa chọn sử dụng phương tiện thông tin đại chúng

Tổ chức kiểm tra, sưu tầm, bảo tồn nhà dài truyền thống, các hiện vật trong nhà dài như ghé Kpan, chiêng, ché, các sinh hoạt văn hóa cộng đồng, văn hóa lễ hội, văn hóa mẫu hệ gắn với không gian văn hóa nhà dài tại buôn Sang.

Phát động phong trào xây dựng gia đình văn hóa, thôn, buôn văn hóa để có điều kiện bảo tồn và phát huy các giá trị phong tục tập quán trong lối sống, nếp sống của đồng bào từ đó bài trừ các hủ tục, mê tín dị đoan gây ảnh hưởng đến giá trị văn hóa nhà dài của đồng bào tại buôn Sang.

Khai thác, phục hồi và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống, các sinh hoạt văn hóa cộng đồng, các hoạt động văn hóa liên quan đến nhà dài chống lại các biểu hiện tiêu cực, thương mại hóa.

Tăng cường hợp tác, giao lưu văn hóa để quảng bá văn hóa các dân tộc trong phạm vi trong huyện, tỉnh và ngoài tỉnh, quốc gia và quốc tế, nhằm xây dựng các chương trình nghiên cứu, bảo tồn phát huy các giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang một cách hiệu quả.

Cần có chính sách việc xây dựng quy chế hoạt động của hội đồng già làng, tăng cường giáo dục và giám sát của hội đồng già làng với các cộng đồng người Êđê tại buôn Sang; làm tốt công tác vận động đồng bào dân tộc tham gia xây dựng và thực hiện các quy ước của buôn trên cơ sở kế thừa tính tích cực của các luật tục phù hợp và cụ thể hóa các quy định của pháp luật đó.

3.2.3. Giải pháp về giáo dục nhận thức

Đẩy mạnh công tác tuyên truyền ý thức tự giác, giáo dục nhận thức của đồng bào trong việc bảo tồn giá trị văn hóa nhà dài tại buôn Sang, Trước hết, phải tuyên truyền đến các trưởng buôn, già làng, nghệ nhân và tầng lớp trí thức người đồng bào dân tộc Êđê. Lực lượng này đóng vai trò quan trọng đối với việc định hướng, bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc mình cho thế hệ con cháu tương lai trong buôn

Đào tạo, truyền dạy phải đa dạng cùng với sự tham gia và kết hợp của nhiều cơ quan, đoàn thể, nhà trường và gia đình, cần phải đưa vào chương trình giáo dục ở các cấp học từ mẫu giáo đến trung học phổ thông các loại hình văn hóa phi vật thể để giới thiệu di sản văn hóa chung, trong đó có di sản văn hóa nhà dài

3.2.4. Giải pháp nâng cao chất lượng nghiên cứu, sưu tầm

Công tác nghiên cứu, sưu tầm, kiểm kê, ghi chép tài liệu chính là cơ sở đầu tiên, quan trọng nhất tạo tiền đề phục vụ công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang

Công tác nghiên cứu, sưu tầm các giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê cần phải có sự phối hợp đồng bộ giữa chính quyền địa phương với chính người đồng bào Êđê tại buôn Sang. Sự phối hợp đó nhằm phát huy chức năng của từng cơ quan, ban, ngành vào mục tiêu chung là nghiên cứu, sưu tầm, kiểm kê các giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại đây.

Để củng cố việc tổ chức thực hiện nghiên cứu, kiểm kê sưu tầm giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê cần xác định một quy trình gồm các công đoạn cụ thể như: Cần thực hiện việc tập hợp các cơ quan chức năng từ tỉnh đến cơ sở, song song với công việc trên cần phải tiến hành lập kế hoạch cho từng giai đoạn, thời gian, việc lập kế hoạch này thuộc trách nhiệm của cơ quan chủ quản được giao để điều hành công tác nghiên cứu, sưu tầm. Kế hoạch lập ra phải đảm bảo được yêu cầu như phải phù hợp với tình hình kinh tế, xã hội tại buôn Sang, phù hợp với đội ngũ cán bộ chuyên môn, phụ thuộc vào nguồn kinh phí chi trả, điều quan trọng là yêu cầu kế hoạch phải có tính khả thi và đạt hiệu quả khi tiến hành

3.2.5. Giải pháp phát huy vai trò của cộng đồng

Để phát huy vai trò của cộng đồng, cần phải làm rõ và gắn lợi ích của người dân khi tham gia các hoạt động bảo tồn. Phải đặt lợi ích mà cộng đồng nhận được từ công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài. Cộng đồng dân cư là đối tượng hưởng lợi lớn từ công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài. Đây cũng là cách thức thu hút đông đảo người dân tham gia lưu giữ di sản văn hóa truyền thống của mình.

Trước hết là cơ chế chính sách của chính quyền tỉnh, sự sáng tạo của cấp địa phương. Chính quyền cần phải xây dựng cơ chế, chính sách phù hợp với đặc thù của địa phương để đảm bảo công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài phải hỗ trợ cho cộng đồng. Đồng thời, cần xây dựng một số mô hình và cơ chế cụ thể nhằm tạo những điều kiện thuận lợi nhất cho sự tham gia của cộng đồng vào công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài như hỗ trợ cho vay vốn với lãi suất ưu đãi, hỗ trợ đào tạo kỹ năng, cung cấp các thông tin cần thiết phục vụ hoạt động kinh doanh dịch vụ ... công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài tại buôn Sang cần phải được thực hiện ngay chính trong đời sống cộng đồng, điều đó nghĩa là cần lấy bảo vệ chính thể làm nguyên tắc, trong đó cần chú ý đến bảo vệ chính thể đối với môi trường văn hóa sinh thái truyền thống

Tiểu kết

Ở chương 3 bên cạnh việc đưa ra định hướng và mục tiêu phát triển chung tác giả đã nêu ra 5 giải pháp trên cơ sở đánh giá thực trạng và phân tích các những thuận lợi và khó khăn tác động đến công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang từ trong chương 2. Những nhóm giải pháp cơ bản nhằm góp phần nâng cao hiệu quả công tác bảo tồn

và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang. Chú trọng tới vai trò quản lý của nhà nước, đề cao vai trò và sự tham gia của cộng đồng cư dân tại địa phương. Cơ chế phối hợp giữa các bên tham gia là một trong những yếu tố đưa lại những thành công trong hoạt động quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa. Ngoài ra các giải pháp về cơ chế chính sách, tăng cường các hoạt động chuyên môn, công tác nghiên cứu sưu tầm, kiểm kê... cũng được đề cập tới. Đây là những giải pháp cơ bản để các cấp lãnh đạo và cơ quan quản lý nhà nước về văn hóa xem xét, từ đó có những biện pháp thiết thực và phù hợp đẩy mạnh công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà daitại buôn Sang ngày càng đi vào chất lượng và hiệu quả. Tuy nhiên, công tác quản lý chỉ có thể thực hiện thành công khi có sự chung tay, góp sức, sự đóng góp trí tuệ, tâm huyết chỉ thực sự hiệu quả khi các cấp các ngành, các tổ chức, cá nhân của cộng đồng có sự phối hợp đồng bộ, đi đôi với những chính sách cũng như hỗ trợ về vật chất và tinh thần cho đồng bào.

KẾT LUẬN

Di sản văn hóa của đồng bào Êđê là toàn bộ sản phẩm sáng tạo của cộng đồng từ bao đời nay. Nó chứa đựng những giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể, với khát vọng vươn tới chân-thiện-mỹ, được thể hiện dưới dạng hệ thống biểu tượng và được giữ gìn phát huy từ thế hệ này sang thế hệ khác. Người Êđê có ngôi nhà dài "dài hơn tiếng chiêng ngân". Trong mỗi ngôi nhà đều có gian khách và có gian cư trú của mỗi cặp vợ chồng, có bếp lửa, có kho lúa, công chiêng, ché và các công cụ lao động. Nhà dài nơi diễn ra toàn bộ sinh hoạt cộng đồng, nơi sinh hoạt tôn giáo, tín ngưỡng, tiếp khách..., là nơi thể hiện các lễ hội tâm linh cộng đồng và là nơi các thế hệ nghệ nhân già truyền đạt lại cho thế hệ trẻ những giá trị văn hóa truyền thống ..., Trong nhà dài lưu giữ các hiện vật truyền thống: công, chiêng, trống, vũ khí, đầu các con vật hiến sinh trong các ngày lễ, và là nơi đứa trẻ, từ tấm bé đã được quây quần quanh bếp lửa nghe người già kể chuyện, nơi người lớn được tụ họp hàng đêm, nói cho nhau nghe chuyện của núi rừng... Hình ảnh ngôi nhà dài như con thuyền lướt sóng, chiếc cầu thang là một biểu trưng thể hiện vẻ bên ngoài đầy chất hoang sơ, mẫu hệ của người Êđê, đôi bầu sữa, một biểu trưng độc đáo. Từng chi tiết trong ngôi nhà dài giúp chúng ta hình dung nếp sinh hoạt, nét văn hóa của cộng đồng Êđê nhưng hiện nay nhà dài chủ yếu được dùng để kinh doanh du lịch, hoặc được dùng để sinh hoạt văn hóa cộng đồng

Trải qua nhiều biến động về chính trị, kinh tế xã hội cũng như sự giao lưu văn hóa mạnh mẽ giữa các cộng đồng dân cư, những thế hệ mới người Êđê đã thay đổi cách sống theo xu hướng tách khỏi gia đình lớn và nhặt nhòa dần thể chế mẫu hệ. Vì vậy, số lượng nhà dài tại buôn Sang không còn được phát triển, giờ đây, việc bảo tồn một số nhà dài tại buôn Sang của người Êđê trở thành nhu cầu thiết yếu như gìn giữ nét văn hóa đậm đà bản sắc dân tộc, Để công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài tại buôn Sang, trong điều kiện đất nước đang chuyển mình trong công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, trong điều kiện mở cửa giao lưu hội nhập quốc tế, chính quyền tỉnh Đắk Lắk cần quan tâm hơn nữa đến công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của đồng bào dân tộc Êđê tại buôn Sang góp phần giữ gìn bản sắc của văn hóa Việt Nam một bản sắc văn hóa thống nhất mà đa dạng trong cộng đồng các dân tộc. Công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa nhà dài của người Êđê tại buôn Sang trong đời sống hôm nay không còn là nhiệm vụ riêng của tộc người Êđê, mà là vấn đề đặt ra cho các cấp chính quyền liên quan, từ trung ương đến địa phương cũng như người dân phải có nhận thức đúng đắn, có trách nhiệm và hành động thiết thực đối với việc bảo tồn và phát huy loại hình di sản văn hóa này để nét đẹp văn hóa mãi được lưu truyền. Với

những công việc như sưu tầm, ghi chép các tài liệu mới chỉ là công đoạn đầu trong một lộ trình dài.

Với việc tăng cường công tác quản lý, bảo tồn là bước đi cần thiết tiếp theo và khâu phát huy mới là khâu quan trọng và là công đoạn cuối để củng cố những thành tựu đã gây dựng. Đây là công cuộc lâu dài và gian khó, đòi hỏi chúng ta phải đoàn kết, nỗ lực và tâm huyết, sự đầu tư cả về tài chính cũng như nguồn nhân lực, song đây mới là cái đích cần đạt tới, nhằm bảo tồn bền vững giá trị loại hình văn hóa phi vật thể đặc sắc của người đồng bào dân tộc Êđê ở Đắk Lắk.

Nghiên cứu về công tác bảo tồn và phát huy giá trị nhà dài của người Êđê tại buôn Sang, huyện Cư M'gar, tỉnh Đắk Lắk là một chủ đề khó vì tác giả không trực tiếp làm công tác chuyên môn về quản lý văn hóa cơ sở. Tuy nhiên với tâm huyết của một cán bộ làm công tác trong ngành văn hóa, với mong muốn các giá trị văn hóa của dân tộc đặc biệt giá trị nhà dài của người Êđê được giữ gìn và phát huy giá trị, tác giả đã mạnh dạn nghiên cứu đề tài này. Do những khó khăn trong quá trình thu thập tài liệu, thông tin; trình độ chuyên môn chưa sâu, kinh nghiệm trình độ quản lý chưa nhiều, chắc chắn luận văn còn nhiều hạn chế và khiêm khuyết.